19. सत्यं मयूरः

સ્વાધ્યાય

1.

1) **शाण्ड्ल्य्: उधाने कस्मात् भयं अनुभवति ?**

चौरात्

सिंहात्

वयाघ्रात्

परिव्राजकात्

2) **क्षणे क्षणे .... शरीरे किं रमणीयम् ?**

नूतने

क्षीयमाणे

जायमाने

वर्धमाने

3) **केन विना जनानां सौख्यं न भवति ?**

शक्त्या

सम्पत्या

विधया

बुद्धया

4) **'पुरत:' शब्दस्य वुरूद्धार्थक: क: शब्द: ?**

अग्रत:

पृष्ठत्:

अनन्तरम्

अपर:

5) **शाल्डिल्यस्य् .... रूधिरं प्रर्सवती ।**

कण्ठात्

कण्ठे

कण्ठम्

कण्ठेन

6) **व्याध: मयुररूपं .... पलायते ।**

ग्रहीतुम्

गृहीतम्

ग्राह्यम्

गृहीत्वा

7) **यदि मयूर: उदघाटयामि अक्षिणी । अत्र 'अक्षिणी' शब्दस्य स्थाने उचितं शब्द चिनुत ।**

नेत्राणि

नेत्रे

नेत्रं

नेत्रस्य

2.

1) **कुत्र निरुद्ध: व्याघ्र: उधाने प्रतिवसति ?**

- अशोकपल्लवान्तनिरूद्ध: व्याघ्र: उधाने प्रतिवसति ।

2) **उधानं क: पुरत: प्रविशति ?**

- परिव्राजक: उधानं पुरत प्रविशति ।

3) **शाण्डिल्य: कं व्याघ्रं मत्वा आक्रोशति ?**

- शाण्डिल्य: मयूरं व्याघ्रं मत्वा आक्रोशति ।

4) विधां विना मनुष्याणां किं न जायते ?

- विधां विना मनुष्याणां सौख्यं न जायते ।

3. अधोलिखितानां कृदन्तानां प्रकारं लिखत ।

1) श्रुतम् - ....

- श्रुतम् - कर्मणि भुतकृदन्तम्

2) निरूद्ध: - ....

- निरूद्ध: -कर्मणि भुतकृदन्तम्

3) भेतव्यम् - ....

- भेतव्यम् - विध्यर्थ: कर्मणि कृदन्तम्

4) विज्ञेया: - ....

- विज्ञेया: विध्यर्थ् कर्मणि कृदन्तम्

5) रमणियम् - ....

- रमणियम् - विध्यर्थ् कर्मणि कृदन्तम्

4. समासप्रकारम् लिखत ।

1) व्याघ्रमुखात् - ....

- व्याघ्रमुखात् - षष्ठी तपुरुष समास:

2) पठितपाठै: ....

- पठितपाठै: कर्मधारय:, अथवा बहुव्रीगि समास:

3) मयुरूपम् - ....

- मयुरूपम् - षष्ठी तत्पुरुष् समास:

4) पठनार्था - ....

- पठनार्था - षष्ठी तत्पुरुष् समास:

5) वचनानिसारं - ....

- वचनानिसारं धातुरूपै: रिक्तस्थानानि पूरयत ।

5. वचनानुसारं धातुरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।

1) प्रविश ....

2) प्रस्रवति ....

3) पथ ....

1) प्रविश प्रविशतं प्रविशत

2) प्रस्रवति प्रस्रवतः प्रस्रवन्ति

3) पथ पઠतम् पઠत्

6.

1) શાંડિલ્ય ઉદ્યાનમાં પ્રવેશતાં કેમ ભય અનુભવે છે ?

- પુરાણોને જાણતારી શાંડિલ્યની માએ કહેલું કે અશોકનાં પાંદડાંની વચ્ચે સંતાયેલો વાઘ ઉદ્યાનમાં રહે છે. આથી શાંડિલ્ય ઉદ્યાનમાં પ્રવેશતાં ભય અનુભવે છે.

2) પોતાને વાઘે પકડ્યો છે એમ માનીને શાંડિલ્ય કેવી બુમો પાડે છે ?

- પોતાને વાઘે પકડ્યો છે એમ માનીને શાંડિલ્ય, આમ બુમો પાડે છે : હાય રે! મને વાઘે પકડ્યો છે, મને બચાવો, છોડાવો. તેના ગુરુએ શાંડિલ્યને કહ્યું કે ડરવાની જરૂર નથી; તે વાઘ ન હતો, પણ મોર હતો.

3) શાંડિલ્યે કરેલું ઉદ્યાનનું વર્ણન લખો.

- શાંડિલ્યે ઉદ્યાનનું સુંદર વર્ણન કરતાં કહે છે : વાહ ! ચંપક, કદંબ, સપ્તપર્ણી, ચંદન, તરગ, ખેર અને કેળ વડે છવાયેલું માલતીની વેલોના મંડપથી સુશોભિત આ ઉદ્યાન ખરેખર સુખદાયક છે.